

מדינת ישראל
משרד המשפטים
לשכת המשנה לפרקליט המדינה
(תפקידים מיוחדים)

ז' סיון תשע"ט
10 יוני 2019
מס' תיק: 30-16-12
מס' מכתב: 811-99-2019-003891

אל:

משתתפי הישיבה

הנדון: סיכום דיון - שקילת ערעור בעניינו של מוטי לייבל

1. ביום 8.4.19 התקיימה בלשכתה של המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים), נורית ליטמן, ישיבה בנושא שבנדון, בהשתתפות המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה: מנהל המחלקה גיואי אש ואריה פטר, פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי): פרקליט המחוז דני ויטמן, אושרת שוהם ותמר איבלמן, פרקליטות מחוז ת"א (פלילי): פרקליטת המחוז-אושרה גז, מירב גבע ואלירן גלילי, נציגת מחלקת ייעוץ וחקיקה (פלילי) דנה רוטשילד וכן שלומי אברמזון והח"מ מלשכת המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים).

רקע

2. הישיבה התכנסה בעקבות פניית פמ"י (פלילי), לאחר שביום 24.3.19 ניתנה הכרעת הדין של השופט אילן סלע בת"פ 49243-11-16 מדינת ישראל נ' לייבל בבית משפט השלום-ירושלים, בה זוכה הנאשם מוטי לייבל (להלן: "לייבל") מחמישה אישומים מתוך השישה שיוחסו לו.

בפניית פמ"י התבקש, כי תישקל אפשרות הגשת ערעור בתיק לבית המשפט המחוזי ואף שתיבחן הגשת רע"פ לבימ"ש העליון בראייה צופה פני עתיד- ככל שנידרש לכך. פמת"א (פלילי) הצטרפה לבקשה זו.

(מצ"ב הכרעת הדין המזכה)

3. נגד לייבל, מי שמגדיר עצמו כ"פעיל חברתי" הנלחם "בעוולות" מערכת שירותי הרווחה במדינה, הוגש כתב אישום מתוקן ביום 26.7.17 (כה"א תוקן לאחר שצורף לתיק של פמ"י תיק דומה מפמ"מ), המייחס לו שישה אישומים.

(מצ"ב כה"א המתוקן).

4. ביהמ"ש בהכרעת דינו החליט לזכות את לייבל מהאישום הראשון (פגיעה בפרטיות לפי ס' 2+2(4)(1) לחוק הגנת הפרטיות), השלישי (העלבת עובד ציבור), הרביעי (העלבת עובד ציבור), החמישי (העלבת עובד ציבור והפרת הוראה חוקית) והשישי (העלבת עובד ציבור והפרת הוראה חוקית, והרשיע אותו באישום השני בלבד- בעבירה של הפרת הוראה חוקית).

5. ברקע הכרעת דין זו תלוי ועומד תיק נוסף נגד לייבל, אשר מנוהל על ידי פמת"א, ובו 120 אישומים, שמרביתם עוסקים במעשים דומים במהותם למעשיו של לייבל בכתב האישום נושא ישיבה זו, וכוללים אף הם סעיפי חיקוק של העלבת עובד ציבור ופגיעה בפרטיות. נקודת המוצא בישיבה היתה, כי לכל החלטה שתתקבל בתיק נושא דיון זה תהינה השלכות על התיק המתנהל בפמת"א.

6. עוד ברקע הכרעת הדין עומד פסק הדין ברע"פ אליצור סגל, שפורסם ביום 2.11.17, ושהצטרף לדנ"פ אונגרפלד. כידוע, רע"פ אליצור סגל דן בעבירת העלבת עובד ציבור, מוסיף וקובע מבחנים מצמצמים ביותר להחלת העבירה כיום וכן קובע מונח חדש בכל הנוגע לאכיפת העבירה, הוא: "הגנת הביטוי הפוליטי".

7. בישיבה דנו בשתי העבירות המשמעותיות מהן זוכה לייבל, עבירת העלבת עובד ציבור ועבירת הפגיעה בפרטיות, כדלקמן:

העלבת עובד ציבור –

א. כאמור, אישומים 3-6 מייחסים ללייבל עבירות של העלבת עובד ציבור, לאחר שפרסם פרסומים בגנותן של פקידת סעד ראשית לחוק הנוער ושל עו"סית נוספת העוסקות בין היתר בענייני הוצאת ילדים מבית הוריהם.

ב. ביהמ"ש ביסס את החלטתו לזכות את לייבל מאישומים 3-5 על נימוקים של "הגנת הביטוי הפוליטי". באשר לאישום 6, שכולל בעיקר קללות וגידופים, קבע השופט כי אכן מדובר בדברים מעליבים, אך לא הוכחה מודעותו של לייבל לדברים, בין היתר לנוכח העובדה שהוא אמנם שיתף את התוכן המעליב, אך לא יצר את הפרסום בעצמו.

ג. באשר לאישום 6, הוסכם כי לצורך שקילת הערעור על זיכוי זה יש לבחון את המצב הראייתי הקיים בתיק והאם ניתן היה להוכיח לכל הפחות "עצימת עיניים" מצדו של לייבל לתוכן הפרסום.

סוכם כי נציגי פמ"י יעבירו התייחסות לעניין ובכלל זאת את כל העובדות הנדרשות לכך ואת הראיות התומכות בהן.

ביום 28.5.19 העבירו פמ"י את התייחסותם לפיה "לנוכח התשתית הראייתית של הכרעת הדין שקיבלה את טענת אי המודעות של הנאשם אף שהשופט התבטא אחרת בעל פה במהלך הדיון, ועל אף עמדתנו העקרונית לפיה שיתוף בפייסבוק משמעו מודעות לפרסום, מצאנו שאין מקום לערער על הזיכוי מעבירת העלבת עובד ציבור".

לאחר שבחנה את עמדת פמ"י האמורה, סברה נורית ליטמן כי אכן בנסיבות העניין אין מקום לערער על החלטת בית המשפט בכל הנוגע לאישום 6.

ד. באשר לאישומים 3-5, השאלה המרכזית שעלתה היתה האם הביטויים שפרסם לייבל ובעיקר הביטוי "חוטפת ילדים", מהווים "ביטוי פוליטי", כפי שקבע בית המשפט בהכרעת הדין המזכה, שכן, פרסומים אלה, על אף סגנונם הבוטה, טומנים בחובם ביקורת קשה כלפי עובדות הציבור בהקשר של נושא רגיש מאין כמותו בשיח הציבורי-הוצאת ילדים מבתיים.

(1) נערך דיון עקרוני בשאלת גבולות הגנת "הביטוי הפוליטי" לנוכח הפרשנות הרחבה שניתנה למונח זה ברע"פ אליצור סגל. בדיון נחלקו הדעות באשר לאופן בחינת השאלה אם ביטוי מסוים מהווה "ביטוי פוליטי". היו שסברו כי בשלב הראשון של בחינת הביטוי, קרי- בבדיקת המבחן התוכני, יש לבחון את תוכן הביטוי כשלעצמו בלבד, ורק בשלב השני לבחון את נסיבות הביטוי (כגון: מקום, תדירות, קהל היעד, אופן הפרסום ועוד). לעומתם, היו שסברו כי תוכן הביטוי בלתי נפרד מנסיבותיו וכי הנסיבות משפיעות על ניתוח תוכנו.

(2) בענייננו, הוסכם על ידי כלל המשתתפים כי חומרת העבירות המיוחסות ללייבל נוצרה מהשילוב של תוכן ההתבטאויות והנסיבות בהן פורסמו, קרי- רצדיביזם, תפוצה רחבה בעמוד הפייסבוק שלו, פרסומים שנעשו תוך הפרת הוראה חוקית ועוד. עם זאת, נותרה מחלוקת בשאלה האם הביטוי "חוטפת ילדים" מהווה "ביטוי פוליטי" כשלעצמו. חלק מהמשתתפים טענו, כי מדובר ב"ביטוי פוליטי" מכיוון שבמהותו הביטוי מהווה ביקורת על פעילות העובדות הסוציאליות. עם זאת עלתה הטענה כי מאחר שמטרת הנאשם היתה לפגוע בעבודת העובדות הסוציאליות באופן שיטתי, לא נכון להתייחס לביטוי "חוטפת ילדים" כביטוי של ביקורת גרידא הנהנית מהגנת "הביטוי הפוליטי".

(3) בסופו של דבר, סברו המשתתפים כי יתכן שיש מקום לאתגר את הלכת סגל בכל הקשור לעבירת העלבת עובד ציבור באופן בו המונח "ביטוי פוליטי" יפורש בצורה מצמצמת יותר ויתוחם בעיקר למקרים בהם הביקורת הנשמעת מכוונת לעובדי ציבור בכירים.

פגיעה בפרטיות-

ה. לייבל הואשם בעבירה אחת של פגיעה בפרטיות לפי סעיפים (1)2+(4)2 לחוק הגנת הפרטיות (אישום ראשון), בגין הגעתו בסמוך לביתה של המתלוננת, שם תלה מספר רב של כרזות בגנות המתלוננת בשל תפקידה הציבורי. הכרזות כללו תמונות של המתלוננת שבאמצעות תוכנת מחשב נערכו באופן בו הן הוצבו בתוך מסגרת של גולגולת ועצמות שלד.

ו. סעיף (1)2 לחוק אוסר על: "בילוש או התחקות אחרי אדם, העלולים להטרידו, או כל הטרדה אחרת".

סעיף (4)2 לחוק אוסר על: "פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו".

ז. בהכרעת הדין החליט בית המשפט לזכות את לייבל משני הסעיפים הנזכרים לעיל. ביחס לסעיף (1)2 קבע השופט כי מדובר בהגעה חד פעמית לבית המתלוננת ובעיקר כי "עיקרון החוקיות" לא מאפשר להעמיד לדין מי שבא למחות מחאה ציבורית הנושאת ביטויים פוליטיים, אפילו נעשתה בסמוך לבית עובד הציבור.

ביחס לסעיף 2(4) סבר בית המשפט כי יש לזכות את לייבל לאור הלכת ציון נ' סולטן (רע"פ 9818/01), הקובעת כי פרסום תמונת אדם שאין בה **כשלעצמה** כדי לבזות ולהשפיל (אפילו התוכן הנלווה לה מבזה ומשפיל) אינה מהווה עבירה של פגיעה בפרטיות.

ח. בישיבה עלתה השאלה האם פרסום כרזות עם תמונה של המתלוננת כשגולגולת מעל ראשה מהווה פגיעה בפרטיות לפי סעיף 2(4) לחוק הגנת הפרטיות והאם הדבר מתיישב עם הקביעה ברע"פ ביטון נ' סולטן.

ט. נציגי פמת"א הוסיפו בעניין זה כי לנוכח המורכבות העולה מן הדברים, בכתב האישום שהוגש על ידם, מלבד מקרים מובהקים ביותר בהם פורסמה תמונה מבזה כשלעצמה, הם לא ייחסו ללייבל ולאף אחד מהנאשמים האחרים חלופה של סעיף 2(4) במקרים דומים, אלא רק את החלופה הראשונה של סעיף 2(1).

י. בעניין זה הסכימו משתתפי הישיבה כי ספק אם ניתן לראות בתמונה שפרסם לייבל כתמונה ששלעצמה מבזה את המתלוננת, שכן בנסיבות העניין הביזוי וההשפלה נגרמו מהמלל הנלווה וכן התוספות הגרפיות שבעריכת התמונה שאינן חלק אינטגרלי מהתמונה המקורית. בעניין זה אריה פטר ביקש שהות על מנת להעביר את עמדתו בנושא. לאחר הישיבה הועברה ההתייחסות, שיש בה כדי לחזק את מה שהוסכם בישיבה. לדעתו, סעיף 2(4) לחוק הגנת הפרטיות אינו חל במקרה שבו מפרסמים תמונה סתמית של אדם, אשר רק ההקשר שבו היא פורסמה הוא שיוצר את רכיב ההשפלה או הלעג.

יא. באשר לזיכוי מעבירה לפי סעיף 2(1) לחוק הגנת הפרטיות, הנוגע להגעתו של הנאשם לביתה של המתלוננת יחד עם אחרים, הוסכם על דעת כל המשתתפים כי המעשים שתוארו מהווים עבירה לפי סעיף 2(1) וכי קיימת הצדקה להגשת ערעור, ודאי לנוכח נימוקי הזיכוי.

המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) סיכמה כדלקמן:

8. קיים אינטרס ציבורי להגן על ציבור העובדות הסוציאליות ולהעביר מסר של הגנה בפני מי שמנסים להתנכל להן אך ורק בשל מילוי תפקידן המקצועי.
9. ביחס לאישום הראשון- יש מקום לערער על הזיכוי, רק בעניין עבירת הפגיעה בפרטיות לפי סעיף 2(1).
10. ביחס לאישומים 3-6 שעניינם עבירה של העלבת עובד ציבור-

- באשר לאישום 6 הוחלט שאין מקום לערער.
- יתר האישומים שבסיס הזיכוי בעניינם היה "הגנת הביטוי הפוליטי" מצדיקים חשיבה נוספת בשאלה האם נכון יהיה לתקוף את פרשנות בית המשפט ביחס להגנה האמורה בדרך של ערעור. זאת בין היתר לנוכח הצורך לתחום את גבולותיה של הגנה זו וכן לנוכח החשיבות שבמתן גיבוי וסיוע לעובדות הסוציאליות ובכלל לעובדי הציבור, בדגש על עובדי הציבור הזוטרים.

11. לפיכך, לנוכח דברים אלה ולנוכח הצורך לערוך חשיבה באשר לשקילת הערעור, לרבות בחינת האפשרות של הגשת בקשה לרע"פ בהמשך, לשכתנו תדאג להביא את הדברים בפני פרקליט המדינה בהקדם האפשרי בטרם קבלת החלטה סופית בסוגיה.

במרכה,

אילונה ענבר, ע"ד

סגנית בכירה למשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים)

העתק: פרקליט המדינה